

Anna-Liisa Hirviluoto

1929–2000

Museoviraston esihistorian toimiston tutkija, filosofian kandidaatti Anna-Liisa Hirviluoto kuoli pääsiäissunnuntaina 23.4.2000 kotonaan 71-vuotiaana. Hän oli syntynyt 16.2.1929 Helsingissä.

Alun perin Anna-Liisa Hirviluoto aikoi historian opettajaksi, mutta opiskeluajan osallistuminen arkeologisiin kenttätöihin toi hänet esihistorian pariin. Filosofian kandidaatiksi hän valmistui 1955 ja tuli Muinaistieteellisen toimikunnan esihistoriallisen osaston amanuenssiksi 1957. Toimikunnan muututtua 1972 Museovirastoksi hän toimi esihistorian toimiston tutkijana, välillä myös vt. intendenttinä ja vt. toimistopäällikkönä. Eläkkeelle hän siirtyi juuri ennen nykyisen organisaation voimaan tuloa 1992.

1960-luvulta lähtien hänen päätehtävänänsä oli pitää yhteyttä tieviranomaisiin, seurata, uhkasivatko tiesuunnitelmat rauhoitettuja esihistoriallisia kohteita, ja tarpeen vaatiessa neuvotella, miten niiden osalta meneteltäisiin. Tässä työssä hän vieraili lähes kaikissa tiepiireissä ja tarkasti maastossa tielinjoja. Neuvottelut sujuivat yleensä sopuisasti, mutta arvokkaimpien muinaisjäännösten kohdalla hän ei antanut helpolla periksi. Siitä on hyvä esimerkki Porvoon ohitustie, joka oli alun perin suunniteltu kulkemaan Linnamäen ja Pikku Linnamäen välistä. Viimeksi mainitulta ei vielä tunnettu muinaisjäännöksiä, mutta pitkien neuvottelujen aikana Hirviluoto vainusi sieltä 1965 varhaisrautakautisen kalmiston ja sai aikaan, että tielle valittiin vaihtoehtoinen

linjaus. 1980-luvulla hän esiintyi Valkeakosken Rapolan Linnavuoren maiseman pöytäkirjana puolestapuhujana, kun Tampereen moottoritien yhtenä vaihtoehtona pidettiin sen suuntaamista pitkin muinaislinnan ja esihistoriallisen asuinpaikan rantaa. Lähinnä hänen ansiostaan myös tämä tie siirrettiin toisen vaihtoehdon linjalle, jonka vuoksi Museovirastolle myönnettiin 1990 Suomen luonnonsuojeluliiton ympäristöpalkinto sekä 1997 Hämeen heimoliiton kunniakirja.

1960-luvulla Anna-Liisa Hirviluotoa työllisti muikin maankäytön suunnittelu, ja hänen aloitteestaan seutukaavaliitot alkoivat julkaista luetteloita kaavoituksessa huomioon otettavista muinaisjäännöksistä. Hän oli mukana myös, kun Neste Oy:n maa-kaasuputken linjaus aiheutti 1980-luvulla tutkimuksia. Vähitellen yksittäisten muinaisjäännösten suojelu laajeni kokonaiseen kulttuurimaisemiin sekä arvokohteiden ja niiden ympäristön hoitoon. Lukuisissa kirjoituksissaan sekä eri puolilla maata pitämässään luennoissa ja esitelmissä Hirviluoto teki suojelukysymyksiä tunnetuksi niin suunnittelijoille kuin suurelle yleisöllekin.

Hänen oma tutkimuksensa kohdistui rautakauteen. Kaivauksia hän suoritti etenkin Varsinais-Suomessa, Turun ja Salon ympäristössä, mutta myös Hämeessä, mm. Hollolan Kirkk’ailanmäen kalmistossa. Hänen varhaisimpia kaivauskohteitaan oli Yläneen Anivehmaanmäen viikinkiaikainen kalmisto, josta hänen tarkoituksenaan oli tehdä perusteellinen esitys. Työkiireitten vuoksi hän ehti kirjoittaa siitä kuitenkin vain pari pientä tutkimusta ja kokonaisjulkaisu jäi pelkäksi haaveeksi. Hän osallistui aktiivisesti myös Nordiska Förbundet för Hembygdsarbete’n järjestämiin pohjoismaisten arkeologian harrastajien kaivausleireihin, joita Suomessa on pidetty Valkeakoskella, Hiittisissä ja Salossa.

Hänen julkaisuistaan mainittakoon: Yläneen Anivehmaanmäen hauta LXII (*SM* 1958), Yläneen Anivehmaanmäen viikinkiaikainen rengasneula (*SM* 1964), Yhteiskuntasuunnittelu ja maamme esihistoriallisten muinaisjäännösten hoito (*Kotiseutu* 1964), Früheisenzeitliches Gräberfeld auf dem Pikku Linnamäki von Porvoo (*SM* 1968), Esihistoriallisten muinaisjäännösten hoito osana ympäristönsuojelua (*Arkeologian lähitavoitteet*, 1973), Hollolan vaiheet ennen kristinuskon tuloa (*Hollolan kirkko*, 1985), Rapola. Erään maiseman historia (*SM* 1986), Kokemuksia yhteistyöstä tieviranomaisten ja kaavasuunnittelijoiden kanssa kolmen vuosikymmenen pituiselta ajalta (*Arkeologia Suomessa 1988–1989*), *Salon esihistoria* (1991), *Esihistoriallisen ajan Halikko* (1992), Sääksmäen Jutikkalan Muuntajanmäen rautakautisen kalmiston tutkimus (*SM* 1997).

Ansiostaan Anna-Liisa Hirviluodolle myönnettiin 1984 Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan ritarimerkki. 1987 hän sai Suomen Kulttuurirahaston tunnustuspalkinnon ja Sääksmäki-mitalin, 1995 Salo-mitalin ja 1996 Arvo Saura -mitalin. 1999 hänet kutsuttiin Suomen arkeologisen seuran kunniajäseneksi.

Työnsä Anna-Liisa hoiti tunnollisesti ja kelloa vilkuilematta. Vapaa-aikoinaan hän rentoutui musiikin parissa ja kävi ahkerasti konserteissa. Hän harrasti myös maalausta, varsinkin akvarelleja, ja hänen töitään oli esillä muutamissa näyttelyissäkin. Työtoverina hän oli avulias ja ystävällinen, mutta piti tiukasti kiinni mielipiteistään, milloin se oli hänestä tarpeellista. Turhantärkeä hän ei ollut, vaan kertoi usein avoimesti hajamielisyystään ja niin työssä kuin yksityiselämässään sattuneista kummeluksista.

Matti Huurre